

RADIOAKTIVE UTSLIPP FRA IFE

Journalister: Eva Grønseth og Hedda Lunner Brevold

Tittel på prosjektet: Radioaktive utslipp fra Ife

Publisert: Høsten 2004, og publiseres fortsatt.

Redaksjon: Romerikes Blad

Adresse: Roseveien 1, 2000 Lillestrøm

Telefon: 63 80 50 50

Innledning

Forskningsreaktoren ved Institutt for energiteknikk (IFE) på Kjeller i Lillestrøm har i flere tiår vært kilde til bekymring for de som bor i nærområdet.

Aktivitetene i og ved atomreaktoren, som ble bygget i 1948, har vært unntatt offentlighet både i departementer så vel som hos Statens strålevern og IFE selv. Dette har ført til mange myter og teorier om reaktoren blant naboene. En av disse teoriene er at atomavfall fra reaktordriften, som er sluppet ut i rør i elvene Nitelva og Sogna i Lillestrøm, kan ha ført til en økt forekomst av kreft i området rundt utslippsstedene.

Naboene til reaktoren har i flere år vært bekymret for ettervirkningene av utslippene fra reaktoren på 1950- og 60-tallet.

I 1999 førte analyser av bunnsedimentene i Nitelva til at søkelyset igjen ble satt på de radioaktive utslippene. Analysene viste at bunnsedimentene hadde høye verdier, og etter hvert ble det bestemt at disse skulle graves opp og fjernes fra elvebunnen.

Samtidig hadde Kreftregisteret, Skedsmo kommune, daværende Sosial- og helsedepartementet og Statens strålevern et møte hvor de drøftet krefttrisikoen etter utslippene. Konklusjonen ble at den eksponeringen som befolkningen nær utslippsstedet hadde vært utsatt for sannsynligvis hadde vært beskjeden, og at det ved hjelp av kvantitative metoder ikke ville være mulig å finne en årsakssammenheng mellom kreftsykdommer og eksponering for stråling.

Gruppen mente likevel det var viktig å skaffe seg en oversikt over hva slags helseplager og bekymringer folk var opptatt av.

Det ble derfor gjennomført en undersøkelse, kalt "Helsebekymringer relatert til virksomheten ved IFE-Kjeller", i 2001.

Undersøkelsen baserte seg på at naboer og interesserte selv tok kontakt med Skedsmo kommune for å la seg intervjuet og undersøke.

56 personer deltok.

Konklusjonen i rapporten var at IFE-utslippene og oppmerksomheten rundt disse hadde vært en ubehagelig opplevelse for deltagerne. Mange var kritiske til hemmeligholdet rundt utslippene og reaktordriften og etterlyste mer informasjon.

Dette var bakteppet da saken kom opp igjen høsten 2004.

Saken startet høsten 2004 med at vi fikk nyss om at det kunne være en overhyppighet av kreft i området ved utslippsrørene til IFE i elvene Nitelva og Sogna. Stedet heter Volla, et eldre boligområde i Lillestrøm sentrum.

Tipset fanget vår interesse. Ikke bare var dette en ny opplysning i saken. Hvis utslippene virkelig hadde påført naboene til utslippsstedet kreft, så var ettervirkningene av utslippene mye verre enn det noen før hadde antatt.

Via en bekjent får Hedda Lunner Brevold opplyst at to søstre, Anne Arstad Egeberg(38) og Grete Arstad Faye-Schjøll(44), oppvokst på Volla i Lillestrøm, nylig har fått brystkreft. Det er ingen i familien som har hatt krefttyper som kan relateres til brystkreft. Leger har gitt uttrykk for at det er spesielt at to søstre får det så tett. Begge har gamle klassekamerater som også har blitt rammet i ung voksen alder.

Da Hedda kontaktet søstrene fikk hun i tillegg høre dette: Bente Finstad Ruud(38) fra Annes klassetrinn har kreft i ryggen. Bente og Annes felles venninne "Gro" (38) døde av brystkreft for et halvt år tilbake. "Mari" som gikk på samme klassetrinn døde av brystkreft som 35-åring. I tillegg fikk hun høre om "Tove" i alderen 38-39 med brystkreft og "Nina" som døde av det samme i slutten av førtiårene. Søstrene Anne og Grete mener at radioaktive utslipp fra Institutt for energiteknikk (IFE) kan ha vært årsaken til kreft. De søker svar.

Rykter og fakta

Strålingsfare og kreft er noe folk gjerne danner seg oppfatninger om basert på rykter. Å spore årsaken er komplisert. Kreftforeningen opplyser at 1/3 får kreft i løpet av livet. For fem prosent er arv årsaken. Livsstil har også betydning. Kreftfrykten blant naboer til IFE er ikke ny. Det nye nå er at kreftrammede viser ansikt. En holdning fra starten av er at avisen må vokte seg for å skape frykt uten å ha belegg for påstandene.

Hedda ringer Frøydis Langmark i Kreftregisteret og gir henne opplysningene vi har fått. (Hun kjenner da til alle tilfeller unntatt "Gros" to søstre).

"Dette er nye opplysninger for oss. Det høres umiddelbart litt uvanlig ut selv om kreft og spesielt brystkreft er vanlig. Uansett er det snakk om en opphopning av tilfeller. Jeg skjønner jo at dette kan virke påfallende for damene. At to søstre får det er en påfallende sak i seg selv," sier hun. Langmark presiserer at registeret bare tar imot oppdrag og derfor ikke kan ha en offentlig mening om hva som bør gjøres.

Hvorfor undersøke nærmere?

IFE har siden oppstarten i 1948 vært en vitenskapelig prestisjebedrift i lokalmiljøet. Mange familier fra Volla-området er sosialt vevd inn i IFEs virksomhet, som ansatte eller venner/bekjente av ansatte.

Kreftgåten var lagt lokk på siden Skedsmo kommunes undersøkelse i 2000-01. En av deltagerne beskriver den slik over telefon: *"Det var jo bare fokus på det psykologiske. Men det er jo det fysiske vi trenger svar på"*

"Det er aldri gitt noen informasjon om virksomheten på instituttet som har satt folk i stand til å vurdere hva som egentlig har foregått," sier samme kvinne til Romerikes Blad i 2000.

Hun har et sammensatt sykdomsbilde hvor celleforandringer er inne i bildet. Legene finner ikke forklaringer. To brødre av henne fikk hjerteinfarkt i ung alder. En venninne av henne mistet sin 15 år gamle sønn på grunn av kreft i hjernen. Mange i klassekullet hennes har dødd. Kvinnen er så psykisk preget av dette at hun ikke vil snakke om helse i pressen. Hun er også redd for å bli stemplet som motstander av IFE i nærmiljøet.

Kreftregisteret skisserte en gang for kommunen hva en grundig helseundersøkelse ville kreve. I stedet kom bekymringsundersøkelsen i 2000-01.

Bekymring ble videre brukt som argument mot de som bekymrer seg: *"Dette kan i seg selv ha negativ helseeffekt, og er noe lokalbefolkningen kanskje burde vært spart for,"* uttalte prosjektlegen til Romerikes Blad i 2000.

I sin konklusjon anbefaler prosjektlederne oppfølgingstiltak på grunn av den alvorlige bekymringen som er avdekket blant befolkningen. Med det menes det informasjonsarbeid fra IFE, Skedsmo kommune og Statens strålevern. Med de sykdomshistoriene Hedda står overfor slutter hun at informasjonsarbeidet i det minste har vært og er mangelfullt.

En IFE-kilde karakteriserer framgangsmåten som "litt betenkelig" overfor Hedda – off the record.

Dokumentasjon: Skal – skal ikke

Bente og søstrene Anne og Grete vil stå fram. Målet er et kart over sykdomsrammede som viser forbindelser gjennom skoleklasser, familie og bosted. Det krever flere tilfeller.

Hedda antar at det er lettest for pårørende å bli kontaktet av kjente folk som er i samme situasjon. Hun ber Anne kontakte familien til "Gro". Anne vil ikke bryte inn i andres sorg og kjenner ikke ektemannen godt. Derfor tar Hedda telefonen selv. Mannen er en kjent skikkelse i norsk offentlighet. Han reagerer rasende på henvendelsen. Han er sikker på at "Gros" død skyldes arvelig kreft fordi begge søstrene – samt bestemoren også har hatt det. Etterpå ringer han nyhetsredaktøren for å refse Hedda.

Hedda sto derfor igjen med tre konkrete krefttilfeller. Alle var mennesker som sørget og jobbet med egne versjoner av sykdom. Anne og Grete var ganske sterke siden de hadde vært gjennom vellykkede operasjoner. Bente var sårbar fordi hun sto foran en omfattende operasjon med uvisst utfall. Det er etiske grenser for hvor mye press vi kan legge på Bente.

Hedda jobber mye med å finne slektsopplysninger i registre til de siste tilfellene. Et problem er mange personer med samme navn. De hun klarer å spore opp vegrer seg for å snakke med pressen.

- Jeg er på overtid som sommervikar. Mye tid er gått og jeg har nesten sjekket meg i ring. På et punkt må jeg velge: Å legge ned arbeidet eller publisere det jeg har, tenker Hedda.

Det første oppslaget

Det som på ett punkt i prosessen så ut som: ”Åtte skolekamerater fra Volla kreftrammet ” må kokes ned til ” Flere fra Volla kreftrammet.”

Hedda mener at hun vet nok til at dette er et relevant spørsmål å stille på vegne av de svake parter i saken.

Den 26. august 2004 trykkes saken om Bente, Anne og Grete i Romerikes Blad.

Oppslaget fører til en rekke henvendelser fra Volla-folk i samme situasjon, og mennesker som ville uttrykke sin støtte.

Blant disse er en far og hans datter som begge er kreftsyke. Tre andre i samme familie har også hatt kreft. De er takknemlige for at saken endelig kommer opp.

Dette blir for øvrig vår sak nummer to.

I mellomtiden har Eva Grønseth har gått inn i saken underveis og må følger opp videre. Heddass sommervikariat er for lengst ferdig.

Ekspertene

Etter at naboene hadde fått delt sin bekymring, var turen kommet til ekspertene.

Verken kommunelege i Skedsmo kommune, Fredrik Clausen, Statens strålevern eller ledelsen ved IFE mente at utslippene fra reaktoren har vært store nok til å forårsake kreft.

Statens strålevern, som er tilsynsmyndighet for alle virksomheter som driver med radioaktiv stråling i Norge, gjorde målinger i Sogna i 2001. Strålevernet fant ut at verdiene for radioaktivitet var så lave at de ikke utgjorde noen helserisiko.

Men ingen av fagmiljøene kunne si noe om hvor store utslippene hadde vært på 1950- og 60-tallet.

Det eneste man visste, var at noen av stoffene som ble sluppet ut på den tiden hadde en så kort levetid at de ikke lenger kunne påvises i naturen. Dermed måtte andre metoder tas i bruk.

I begynnelsen av september kom helseminister Ansgard Gabrielsen på banen, etter sterke oppfordringer fra beboere på Volla, miljøstiftelsen Bellona og sentrale lokalpolitikere.

Statens strålevern fikk ansvaret for å gjennomføre undersøkelsen, og IFE måtte for andre gang på fem år gå gjennom sine arkiver.

Det skulle vise seg å bli en interessant gjennomgang.

Samtidig som IFE startet gjennomgangen i sitt arkiv, fant Statens strålevern dessuten et møtereferat fra et møte på 1950-tallet mellom representanter fra datidens strålevern og ledelsen ved IFE.

Møtereferatet, som ble funnet hos Statens strålevern, fortalte dessuten at flere fagpersoner var bekymret over utslippene fra atomreaktoren på Kjeller allerede på 1950-tallet, og advarte mot at utslippene kunne få følger for mennesker, planter og dyr.

De nye funnet til tross, mange uttrykte skepsis mot at IFE selv fikk lete gjennom sine egne arkiver. Enden på visa var at Statens strålevern selv måtte ta turen fra Oslo til Kjeller for å gå gjennom arkivet.

IFE oppdaget like etter et hittil nytt og ukjent arkiv, et såkalt isotop-arkiv.

Det nyoppdagede arkivet viste seg å inneholde flere opplysninger om hva slags radioaktive stoffer som ble brukt ved IFE for 30 år siden. Ut fra disse kunnskapene kan Statens strålevern gjøre beregninger for å få en formening om hvor store utslippene kunne ha vært på 1950- og 60-tallet.

Tause politikere

Men IFE og strålevernet lette etter gamle notater og dokumenter, fikk vi flere henvendelser fra beboere og tidligere beboere på Volla som var fortørnet over lokalpolitikernes manglende deltagelse i saken.

Riktignok hadde lokale stortingsrepresentanter vært på banen, men politikerne i Skedsmo kommune forholdt seg tause.

Vi prøvde flere ganger å kontakte kommuneledelsen, men det viste seg svært vanskelig å få en kommentar derfra.

Vi prøvde også flere ganger å følge opp saken i Helse- og omsorgsdepartementet, men helseministeren ønsket ikke å uttale seg i saken.

I begynnelsen av oktober stilte stortingsrepresentant André Kvakkestad (Frp) fra Akershus et spørsmål til helseministeren i Stortingets spørretime om han kom til å sette i gang en helseundersøkelse blant befolkningen på Volla.

Helseministerens svarte at han ikke ville sette i gang en slik undersøkelse uten at det blir påvist en sammenheng mellom utslippene fra IFE og krefttilfellene på Volla.

Helseministeren viste blant annet til at en slik undersøkelse ville koste mye, og at han derfor ville forsikre seg om at en slik undersøkelse ville gi resultater hvis den ble satt i gang.

Dette sto i sterk kontrast til uttalelsene fra Kreftregisteret tidligere på høsten, hvor man anslo prislappen på en slik undersøkelse til å være rundt 1,5 millioner kroner.

Skarpe reaksjoner

Reaksjonene på helseministerens uttalelser lot ikke vente på seg.

Den ene av de to søstrene som sto frem i den første saken, Grete Faye-Schøll, advarte ministeren mot å begrave saken nok en gang.

- Denne saken vil bare komme opp igjen, på nytt og på nytt, helt til man har fått svar, uttalte hun til Romerikes Blad 17. september.

Denne uttalelsen fikk psykolog og førsteamanuensis Arnfinn Tønnessen ved Høgskolen i Buskerud til å rykke ut og advare folk mot å ha for store håp til en helseundersøkelse.

- Vi får kanskje aldri et godt svar på hvorfor folk på Volla får kreft, uttalte han.

Tønnessen var for øvrig med i arbeidet med bekymringsundersøkelsen som kom ut i 2000, og han var sterkt kritisk til at saken kom opp igjen nå fordi den kunne skape frykt og unødig engstelse blant folk.

Miljøstiftelsen Bellona var på sin side ikke engstelige for folkets frykt og engstelse.

- Folk fortjener et svar på sine spørsmål, uttalte fagsjef Erik Martiniussen.

Mens IFE og strålevernet gravde seg gjennom dokumenthaugen i arkivet hos IFE, kastet Bellona opp nye baller i saken.

Miljøorganisasjonen påpekte at det ikke bare var IFE som hadde utslipp i Kjeller-området på 1950- og 60-tallet. Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI), var en annen organisasjon som burde redegjøre for utslippene sine, mente Bellona.

De skrev et brev til FFI, hvor de bad om å få opplysninger om hvilke utslipp FFI hadde hatt på 1950- og 60-tallet.

FFI avviste at de noen gang har sluppet ut helseskadelige stoffer på Kjeller.

IFE på sin side hadde en ny rapport klar 15. november – to uker etter fristen som strålevernet hadde satt.

Men strålevernet mente det var viktig at man gikk grundig gjennom alle arkiver og dokumenter denne gangen, og godtok utsettelsen.

IFE sier i sin rapport at det ikke er noe som tyder på at utslippene fra instituttet har vært av helseskadelig art, og i tillegg understreker IFE i rapporten at de aldri har sluppet ut mer radioaktivt avfall enn det de har hatt tillatelse til.

Rapporten ble oversendt Statens strålevern, som sammen med Kreftregisteret skal lage en innstilling til helseministeren om det er grunnlag for å gjennomføre en helseundersøkelse blant beboerne på Volla.

Innstilingen skal være ferdig 1. februar 2005.

Mål

Vi hadde et klart mål med saken allerede fra dag èn: Saken måtte opp på dagsorden igjen, fordi beboerne på Volla hadde ikke fått svar på sine spørsmål.

Over 50 år var gått siden de første utslippene rant ut i Nitelva og Sogna. Gjennomgangen av saken i 1999, som munnet ut i en rapport om helsebekymringer relatert til virksomheten ved IFE i 2000, hadde heller ikke gitt de nødvendige svarene.

Vi hadde ingen ambisjon om å klare å påvise en sammenheng mellom utslippene og krefttilfellene på Volla. Vi ble invitert til å gå gjennom arkivene til IFE for å sjekke de opplysningene som måtte finnes der, men avslo.

Vi har verken tid eller kompetanse til å gjøre den jobben.

Det har derimot IFE selv og Statens strålevern.

Vår jobb ble derfor å påvirke et motvillig system til å gjøre en jobb som de har kviet seg for å gjøre i flere år.

Etter at saken ble tatt opp på nytt, har det kommet frem ny informasjon om utslippene fra IFE. Dette skyldes, mener vi, ene og alene at Romerikes Blad satte fokus på saken. Denne informasjonen har tidligere ikke vært kjent, og selv om strålevernet har valgt å holde de tekniske dataene for seg selv inntil de har en innstilling klar 1. februar, så har også strålevernet og Kreftregisteret fått et helt nytt faktagrunnlag å jobbe ut fra.

Under arbeidet med saken opplevde vi at enkelte beskyldte oss for skandalemakeri og det at vi var ute etter å "ta" IFE. Mange viste til siste runde i 1999, da IFE måtte gå gjennom arkivene sine og Skedsmo kommune brukte flere måneder på sin bekymringsrapport.

Enkelte la ikke skjul på at de fant det underlig at saken kom opp på nytt, i full bredde, bare fem år etter siste gjennomgang. Enkelte hintet til oss om "nyhetstørke på Romerike" og "tabloidhelvete" som krever skandaleoppslag.

Vårt mål under jobbingen med hele saken har ikke avsløre en skandale, men å ta folks bekymring på alvor.

I løpet av høsten hadde vi mange henvendelser fra bekymrede beboere på Volla. De fleste var glade for at saken igjen ble tatt opp.

Noen ringte fordi de hadde tips til oss, andre bare for å takke. Felles for de fleste var at de var bekymret for hva utslippene fra IFE kunne ha ført til. Mange av de som ringte hadde selv fått diagnosen kreft, men alle var de mer engstelige for hva som kunne ha blitt ført videre til barn og barnebarn.

Da helseministeren gikk ut og krevde en gjennomgang av IFE-arkivene for å se hva slags utslipp som egentlig hadde gått ut fra instituttet den 7. september 2004, ble dette på mange måter vendepunktet i saken.

Endelig var noen villig til å lete etter svar.

Metode

Saken om kreftfrykten på Volla og de radioaktive utslippene fra IFE startet med et tips til redaksjonen.

Før den første saken sto på trykk, hadde Hedda vært i kontakt med et titall beboere på Volla. Av ulike personlige årsaker ønsket bare tre å stå frem i Romerikes Blad med sykdommen sin. Mange forklarer at de syntes sykdommen var så belastende at de ikke orker merbelastningen på å stå frem i avisen.

Vi hadde undersøkelsen som var utført av Skedsmo kommune i 2000. Etter å ha lest den på nytt, sto det klart for oss at undersøkelsen på ingen måte var en helseundersøkelse.

Det innrømmet også kommunelege Fredrik Clausen.

Flere av de som deltok i undersøkelsen tok kontakt med Romerikes Blad da saken begynte å rulle. Felles for alle var at de følte seg ført bak lyset etter undersøkelsen i 2000.

- Vi måtte svare på mange spørsmål om hvor godt vi kjente til driften ved IFE. Etterpå tok de en blodprøve. Men vi har aldri fått informasjon om driften ved IFE, fordi alt har vært hemmeligstempelt. Og hva blodprøven eventuelt måtte vise, fikk vi aldri vite, sa en av innringerne.

Hemmeligholdet rundt reaktordriften på Kjeller var også en av våre største utfordringer. Mange dokumenter er fortsatt graderte, og det finnes i det hele tatt få personer i Norge som har ekspertise på reaktordrift.

Det som imidlertid tidlig sto klart for oss, var at regjeringen etter 2. verdenskrig var svært interesserte i å starte opp et atomforskningsprosjekt.

Ett sentralt spørsmål ble derfor: Var det så viktig å få startet dette atomprosjektet at andre hensyn, for eksempel hensyn til naboer og miljø, ble satt i andre rekke?

Vi fikk tidlig god kontakt med IFE, som syntes det var svært ubehagelig at søkelyset nok en gang ble satt på reaktordriften.

For andre gang på fem år måtte instituttet gå gjennom arkivene sine, men etter endt gjennomgang innrømmet også IFE-ledelsen at arbeidet som ble gjort i 2000 nok ikke var grundig nok.

Men IFE har hele tiden hevdet at de ikke har sluppet ut mer radioaktivt avfall i naturen enn det de har hatt tillatelse til.

Det viser også en gjennomgang av arkivene hos IFE.

Men, både IFE og Statens strålevern innrømmer at kunnskapene om radioaktivitet i Norge på 1950- og 60-tallet var begrenset.

Ett eksempel på det kan man se av utslippstillatelsene som IFE har hatt. I dag har virksomheten tillatelse til å slippe ut langt mindre radioaktivt avfall enn for 30 år siden.

Ett spørsmål blir derfor: Visste myndighetene som ga IFE tillatelse til å slippe ut radioaktivt avfall på 1950- og 60-tallet nok om senvirkningene og helseskadene da de utstedte tillatelsene?

Vår største utfordring i arbeidet med saken var mangelen på fagfolk som har kunnskaper om radioaktivitet, og den begrensede tilgangen på dokumenter.

Det viste seg heldigvis slik at miljøstiftelsen Bellona turte å stille alle de spørsmålene som naboene også satt med. Forskjellen var bare at Bellona har kunnskaper om radioaktivt avfall, og de lot seg ikke pelle på nesen.

Vi opplevde flere ganger at de andre aktørene prøvde å så tvil om Bellonas kunnskaper under arbeidet med saken, men vi valgte likevel å la Bellona slippe til med sine kritiske spørsmål. Vårt argument var at Bellona var den eneste uavhengige aktøren i denne saken. Som deltager i statlige utredninger og som høringsinstans for saker som omfatter radioaktivitet var det vanskelig å se at Bellona ikke skulle ha kompetanse på området.

Vi opplevde det derimot som svært vanskelig å få kommentarer i saken fra helseministeren.

Den 7. september uttalte ministeren at han ønsket en granskning av IFE utslippene for å se om det kunne være grunnlag for en helseundersøkelse.

Dette var den eneste kommentaren vi fikk fra ministeren og hans departement, bortsett fra "ingen kommentar".

Siden vi hadde få skriftlige kilder å forholde oss til i starten, var det viktig for oss å ha en oversikt over hvilke muntlige kilder vi kunne benytte oss av.

Disse var IFE selv, Statens strålevern, Statens forurensningstilsyn, Kreftregisteret, Skedsmo kommune, Bellona og beboerne på Volla. Vi innså at det var tynt, men samtidig ble det mye lettere for oss å følge utviklingen i saken på flere kanter samtidig. I tillegg var vi i den heldige

situasjonen at alle kildene våre kunne påvirke sakens utvikling. Av den grunn valgte vi å holde tett kontakt med de muntlige kildene våre de første ukene.

I tillegg til å bruke artikkelarkivet ved Romerikes Blad, hadde vi rapporten fra Skedsmo kommune, møtereferatet som ble funnet hos Statens strålevern fra 1956, og brev fra Bellona til IFE og FFI.

Målet med saken var å få en avklaring på om det er en overhyppighet av kreft på Volla eller ikke. Et naturlig delmål ble derfor å følge opp undersøkelsene i IFE-arkivene, som skulle avgjøre om det skulle gjennomføres en helseundersøkelse eller ikke. Slik vi ser det, er det bare en grundig helseundersøkelse som kan gi svar på kreftgåten på Volla.

Tidsbruk

Hedda brukte et par uker på å sjekke tipset før første sak sto på trykk 26. august 2004. På ett tidspunkt følte Hedda at saken sto i fare for å ikke bli noe av. Flere kilder trakk seg unna eller ble sjekket ut av saken. For Romerikes Blad var denne saken likevel så viktig at vi valgte å fortsette gravingen. Etter at hun forlot redaksjonen i slutten av august, brukte Eva hele september og store deler av oktober på oppfølgingen. Etter at IFE var ferdig med sin rapport 15. november, har vi ikke fulgt saken fra dag til dag.

I løpet av høsten hadde Romerikes Blad 26 hovedsaker på trykk, i tillegg til flere undersøker og faktarammer. Vi presenterte 22 muntlige kilder og fire skriftlige kilder på trykk, og alle var åpne.

I tillegg hadde vi nærmere 30 bakgrunnskilder som foreløpig ikke har vært på trykk, samt at vi har brukt opplysninger fra artikkelbasen i Romerikes Blad som inneholder artikler helt fra IFE startet atomreaktorvirksomheten på Kjeller på slutten av 1940-tallet.

Hit kom vi – hvor går vi?

Etter at IFE la frem sin rapport etter gjennomgangen av arkivene sine 15. november 2004, har Statens strålevern og Kreftregisteret gått gjennom opplysningene. Den 1. februar skal de legge frem en innstilling til helseministeren om hvorvidt en helseundersøkelse blant befolkningen på Volla vil gi svar på det beboerne selv har kalt "kreftgåten".

Etter at Romerikes Blad tok opp saken, har vi opplevd at ikke bare beboerne på Volla og miljøstiftelsen Bellona, men også at IFE selv nå ønsker at det skal gjennomføres en helseundersøkelse blant naboene til utslippsstedet far atomreaktoren.

Den 1. februar får vi vite om Statens strålevern og Kreftregisteret mener det er grunnlag for å gjennomføre en helseundersøkelse. Helseminister Ansgar Gabrielsen har uttalt at han vil følge rådet han får.

Uansett hva utfallet blir, har beboerne på Volla øynet et håp om å få svar på et spørsmål som mange av dem har båret på i 50 år.

Myndighetene har fått en sjanse til å finne svaret – selv om det oppriktig talt forundrer oss at ingen instans eller myndighet har vært interessert å i finne svaret på dette tidligere.

Vi har nådd målet vi hadde om å få de rette myndigheter til å ta problemet på alvor. Statens strålevern og kreftregisteret skal gå gjennom de nye opplysningene som er kommet frem.

Om 10 dager får vi vite om myndighetene også mener det er grunnlag for å gjennomføre en helseundersøkelse.

Lillestrøm 20. januar 2005.

Eva Grønseth

Hedda Lunner Brevold

